

SPOROČILO ZA JAVNOST

5. MAREC 2026 – NACIONALNI DAN BRANJA POD SLOGANOM *BRANJE JE VESELJE*

Maribor, 1. marec 2026

Po različnih pobudah na področju spodbujanja bralne kulture je Vlada Republike Slovenije na predlog Ministrstva za kulturo razglasila 5. marec za nacionalni dan branja. Razglasitev tega dneva sledi ciljem Nacionalne strategije za razvoj bralne pismenosti 2019–2030 in tako prepozna – ob zavedanju o skrb vzbujajočih podatkih o upadu bralnih navad otrok in odraslih – potrebo po okrepitvi sistemskega spodbujanja bralne pismenosti in bralnih navad v vseh starostnih skupinah. Cilj je dolgoročno krepiti bralno pismenost, medsektorsko sodelovanje ter dostopnost branja za vse generacije.

Razglasitev nacionalnega dneva branja simbolno, vsebinsko in trajnostno utrjuje pomen branja kot temeljne vrednote naše družbe ter poudarja branje kot temeljno človekovo pravico, pogoj za demokratično družbo, socialno vključenost in trajnostni razvoj.

Nacionalni dan branja je zasnovan kot vseslovenska pobuda, ki bo na enoten in prepoznaven način povezovala aktivnosti na področju branja po vsej državi, pa tudi v zamejstvu. Cilji pobude so:

- jasno prepoznati branje kot strateško nacionalno pomembno vprašanje,
- okrepiti povezovanje med kulturnimi, izobraževalnimi, gospodarskimi, znanstvenimi in medijskimi institucijami,
- dati simbolno in praktično podporo vsem, ki na terenu že delujejo na področju spodbujanja bralne kulture različnih ciljnih skupin, od otrok in mladih do odraslih.

Nacionalni dan branja bo vsako leto potekal v sodelovanju s knjižnicami, vzgojno-izobraževalnimi zavodi, fakultetami, knjigarnami, založbami, kulturnimi ustanovami in drugimi partnerji ter bo vključeval različne oblike dejavnosti (npr. javna branja, delavnice, pogovore, razstave in promocijske aktivnosti), ki bodo razpršene po vsej Sloveniji in tudi zamejstvu.

Pobuda dopolnjuje obstoječe programe in akcije, kot sta Nacionalni mesec skupnega branja (<https://nmsb.pismen.si>), ki k branju vabi že vse od leta 2018, in nacionalni dan stripa, ki ga je Vlada Republike Slovenije razglasila lani ob 100-letnici rojstva Mikija Mustra ob podpori Ministrstva za kulturo in Javne agencije RS za knjigo.

Na Ministrstvu za kulturo so pri pripravi predloga prisluhnili pobudnikom, med njimi Bralnemu društvu Slovenije, Andragoškem centru Slovenije, Žigi Valetiču, skrbniku zapuščine dr. Mance Košir, dr. Marku Pavlihi ter številnim drugim, ki že vrsto let sistematično delujejo na področju bralne pismenosti in bralne kulture, da za nacionalni dan branja izberemo 5. marec, rojstni dan dr. Mance Košir, izjemne intelektualke, publicistke, literarne ustvarjalke in ambasadorke branja, ki je s svojim življenjem in delom povezovala ustvarjanje besedil, spodbujanje branja ter raziskovanje bralnih praks.

Koordinacijo dejavnosti v okviru nacionalnega dneva branja je prevzelo Bralno društvo Slovenije v sodelovanju z Andragoškim centrom Slovenije.

POMEN BRANJA V 21. STOLETJU

Raziskave o bralni pismenosti in bralnem vedenju razkrivajo nenehno upadanje zanimanja otrok in odraslih za branje.

Raziskava *Knjiga in bralci*, ki že več kot 50 let raziskuje bralne in knjižno nakupovalne navade Slovencev, v letu 2024 ugotavlja, da polovica Slovencev v enem letu ne prebere niti ene knjige, ki ni povezana z njihovim izobraževanjem ali zaposlitvijo. Med tistimi, ki pa se štejejo za bralce, upada intenzivnost in zahtevnost branja, zmanjšuje se potreba po kupovanju knjig, s tem pa tudi obseg domačih knjižnic; zabeležen je tudi manjši obisk splošnih knjižnic.

Raziskava o bralni pismenosti odraslih PIAAC iz leta 2016 je pokazala, da je slabo pismen vsak četrti odrasli. Bojimo se, da bodo rezultati drugega cikla te raziskave, v katerega Slovenija vstopa z letošnjim letom, pokazali še večji delež slabo pismenih v naši družbi.

Tudi rezultati mednarodne raziskave o bralni, matematični in naravoslovni pismenosti PISA, v kateri sodelujejo slovenski 15-letniki, kažejo, da so dosežki slovenskih otrok na področju bralne pismenosti pod povprečjem držav članic OECD, vedno manj otrok ima doma bralni zgled, torej starše, ki sami radi berejo. Skrb vzbujajoči so podatki iz slovenske raziskave *Bralni vzori* iz leta 2025, ki razkrivajo, da vzgojitelji berejo zelo malo, nekaj več učitelji in knjižničarji.

Z nacionalnim dnem branja želimo okrepiti zavedanje vseh prebivalcev Slovenije o pomenu branja v posameznikovem življenju in o pozitivnem vplivu, ki ga ima na njegovo uspešno delovanje v sodobni družbi. Branje posamezniku omogoča razumevanje informacij, razvija kritično mišljenje in jezikovne zmožnosti, krepi socialno vključenost ter podpira vseživljenjsko učenje. Branje nam odpira pogled v nepoznane svetove in nas sooča z različnimi stališči in pogledi, zato lažje razumemo svet, v katerem živimo. Branje nas zabava, sprošča, povezuje z drugimi. Pripomore k ohranjanju kognitivnih zmožnosti in k boljšemu duševnemu zdravju, pozitivno vpliva na zaposljivost, spodbuja aktivno državljanstvo ter krepi sposobnost sodelovanja v demokratični družbi.

MANIFEST O BRANJU ZA 21. STOLETJE

Razglasitev nacionalnega dneva branja se vsebinsko neposredno navezuje na Manifest iz Rige, ki poudarja branje kot temeljno človekovo pravico, pogoj za demokratično družbo, socialno vključenost in trajnostni razvoj. V tem duhu je prvi nacionalni dan branja postal tudi izhodišče za oblikovanje slovenskega nacionalnega manifesta o branju, ki smo ga poimenovali **Manifest o branju za 21. stoletje**. Ta jasno opredeljuje pomen branja, njegovo dostopnost ter poudarja odgovornost države za sistemsko podporo bralni kulturi.

Državljanke in državljani Slovenije bomo manifest lahko podpisali od 5. marca 2026 naprej na spletni strani nacionalnega dneva branja: <https://pismen.si/nacionalni-dan-branja>.

DOGAJANJE OB NACIONALNEMU DNEVU BRANJA 2026

Nacionalni dan branja se bo vsako leto osredotočal na eno od aktualnih vprašanj, povezanih z branjem.

Slogan letošnjega, prvega nacionalnega dneva branja se glasi **BRANJE JE VESELJE**. Z njim želimo poudariti pomen navdihujočega motiviranja za branje, ki ga je dr. Manca Košir prakticirala vse življenje. Branje terja trud, hkrati pa prinaša tudi veselje in užitek ter prispeva tako k osebni rasti kot k družbenemu napredku.

Osrednji dogodek ob prvem **nacionalnem dnevu branja** bo v četrtek, 5. marca 2026, ob 11. uri, v Sodnem stolpu (Pristan 8, Maribor). Slavnostni govornik na osrednjem dogodku bo državni sekretar na Ministrstvu za kulturo, mag. Marko Rusjan. Na odru se mu bodo pridružili dr. Sabina Fras Popović, predsednica Bralnega društva Slovenije, Žiga Valetič, skrbnik dediščine dr. Mance Košir, ter dr. Miha Kovač, ki bo predstavil Manifest o branju za 21. stoletje. Dogodek bo potekal v duhu letošnjega slogana **BRANJE JE VESELJE**, saj želimo poudariti vlogo navdihujočega motiviranja za branje. Prav zato bodo razmišljanja o vlogi branja v svojih življenjih predstavili Amalija Podlesek, Ema Miuc, Ella Curkić, Julija Stavanja, Luka Zagorac in Luka Hartman, učenci Osnovne šole Janka Glazerja Ruše, ter Luka Dobaj in Neža Založnik, dijaka Prve gimnazije Maribor. Za glasbeno spremljavo bo poskrbel violončelist Gorazd Strlič.

Na ta dan se bodo po vsej Sloveniji odvili številni dogodki, od promocijskih in informativnih do strokovnih in znanstvenih, pri katerih bodo sodelovali knjižnice, šole, založbe, bralni klubi ter druge kulturne in izobraževalne ustanove; na dogodkih se bodo obiskovalci družili ob knjigi in s knjigo. Dogodki bodo zbrani na spletni strani, posvečeni temu dnevu: <https://pismen.si/nacionalni-dan-branja>.

Več informacij:

Alenka Štrukelj

telefon: 040 478 009

e-pošta: alenka.strukelj@acs.si

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

